

Üstökösök

április

Észlelő	Észl.	Műszer
Bakos Gáspár (Budapest)	8	44,5 T
Busa Sándor (Harkakötöny)	3	8,4 L
Csillag Attila (Arad, RO)	1	19 T
Dömény Gábor (Szekszárd)	1	15 T
Gyenizse Péter (Komló)	4	20x60 B
Hadházi Csaba (Hajdúhadház)	1	16 T
Jónás Károly (Budapest)	1	15 T
Kárpáti-Kránicz-Jónás (Budapest)	1	15 T
Keszthelyi Dániel (Gyöngyös)	6	20x60 B
Kiss László (Szeged)	2	10 T
Kósa-Kiss Attila (Nagyszalonta, RO)	5	15,6 T
Rózsa Ferenc (Vác)	2 fotó	8 L
Sárneczky Krisztián (Budapest)	7	44,5 T
Szabó Rita (Gyöngyöshaloms)	1	10x50 B
Szarka Levente (Kecskemét)	2	16,2 T
Szentaskó László (Budapest)	12	33,4 T
Tóth Krisztián (Budapest)	3	44,5 T
Vicián Zoltán (Budapest)	6	30,5 T

Áprilisban 19 észlelő 56 pozitív és 6 negatív vizuális észlelést és két fotót készített hét üstökösről, bár három kométáról csak negatív megfigyeléseink vannak. Rövidítések: B= binokulár, L= refraktor, T= reflektor, PA= pozíciósög.

P/Schwassmann-Wachmann 2

A végéhez érkezett az üstökös 1994-es láthatósága, de valószínűleg örökre elbúcsúzatunk vizuális észlelésétől, mivel 1997 márciusában 0,246 Cs.E.-re megközelíti a Jupitert, így 2,070 Cs.E.-s perihéliumtávolsága 3,409 Cs.E.-re nő. Az áprilisi észleléseket nyúlfarknyi táblázatban össze lehet foglalni:

	Fény.	Kóma	DC	Alakja	Észlelő
03.	13 ^m 0	40"	3-4	ellipszis	Szentaskó
07.	13 ^m 0	1'	4	kör	Bakos
07.	13 ^m 2	50"	4	kör	Sárneczky

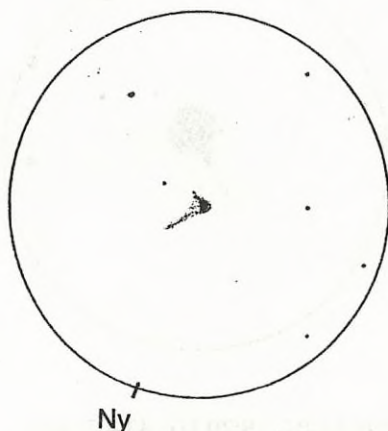
Látható, hogy márciusi látványossága után gyorsan veszített fényességéből. Az utolsó megfigyeléskor már gyors előretartó mozgást végzett, és a Praesepétől fél fokkal északra látszott. Kómája mérsékelten sűrűsödött a középpont felé, pereme nagyon finoman olvadt az égi háttérbe. Átmérője 55000 km-re csökkent. Összefog-

lalva: 1993 december 12-e és 1994. április 7-e között hat észlelő 38 vizuális megfigyelést és egy fotót készített az üstökösről.

P/Tempel 1 (1993c)

Április 3-a és 30-a között öt észlelő tízszer figyelte meg a Virgo keleti felében tartózkodó kométát, melynek nap- és földtávolsága is gyorsan csökkent. A hónap elején még halvány, $12^m,0$ -s üstökösnek alig fél ívperces kómája volt, mégis megjelent NyDNY-i irányba mutató csóvája, melynek mérete folyamatosan nőtt. Az egész eddigi láthatóságra jellemző a rendkívül erős nucleus. A DC értékét mindenki 7-8 körülnek becsülte. Bakos Gáspár 7-i leírása: „A kompakt, csillagszerű magot diffúz kóma veszi körül. EL-sal bevillan egy rövid, 2'-es csóva PA 225 irányban”. A csóva a kóma legyezőszerű végének nyugati feléből ágazott ki. Ezen a napon a $10^m,7$ -s kóma alakja háromszögre emlékeztetett. A 12 magnitúdós nucleusnál $25''$, a legyező irányába pedig $50''$ átmérőjű volt. Ez mindössze

16 000 km-es méretre utal. A csóva 400 ezer km hosszú volt. A hónap közepére a kóma mérete 1 ívpercre nőtt, a 2 ívperces csóva már 30 cm-es távcsőben is nehézség nélkül látszott. A hónap utolsó estéjén már $10,0$ magnitúdó volt az üstökös összfényessége, a kóma $1,5$ -es átmérője 45 ezer km-es méretre utal. Május elején került földközébe az üstökös, és ekkor már sötét egű helyről 20×60 -as binokulárral is látszott. Nagyobb műszerrel egészen különleges, hármasszerkezetű csóvát lehetett megfigyelni, de erről majd a jövő hónapban.

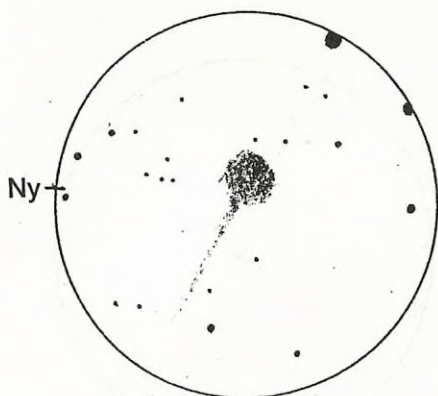

1994.04.07. 22:00 UT, 44,5 T, 146x
(Sárnecky Krisztián)

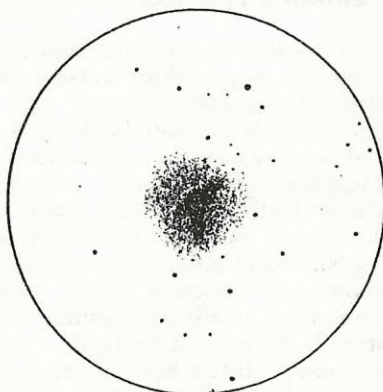
McNaught-Russell (1993v)

Másfél éve nem vándorolt ilyen fényes üstökös egünkön. A mostoha időjárás ellenére szép számú megfigyelés érkezett erről a furcsa üstökösről. Furcsa volt, mert kicsi földtávolsága miatt mérete nagy volt, és a fényszennyezett helyen észlelők előtt sokszor rejtve maradt az üstökös halvány külső része, ami a fényességbecslést nagyban befolyásolta. Furcsa volt, mert a legnagyobb hazai amatortávcsővel nézve három kisebb-nagyobb csóvája volt, melyek közül kisebb műszerrel hol az egyik, hol a másik látszott jól, a nagytávcsőtól, az ég állapotától és az üstökös aktivitásától függően. Összesen 41 megfigyelés jutott el rovatunkhoz, melyek közül kilenc 3-án este született. A hónap első napjaiban érte el maximális fényességét $6^m,8$ - $7^m,0$ körül. A kóma átmérőjére ebben az időszakban 6-8 ívperces becslések születtek. A DC értékét általában 4-6 közé becsülték. Rózsa Ferenc április 7-én két felvételt készített az üstökösről 80/840-es refraktorával. Megpróbálta a gyors mozgású kométára vezetni a felvételt, de megfélelő szállkeresztosztások hiányában nem járt teljes sikerrel. Azért így is jobb képek születtek, mintha csillagokra vezetett volna. A fotón az erős központi sűrűsödéssel rendelkező, csóva nélküli objektum 3 ívperc átmérőjű. Az üstökös jelentős fényessége ellenére nem növesztett hosszú csóvát. Csak Kósa-Kiss Attila em-

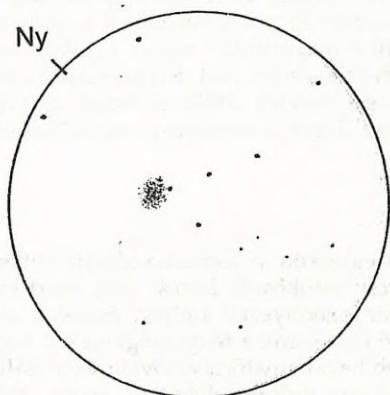
lít 1^o5-os ÉK irányú csóvát, de ezt senki más nem erősítette meg. A kométa rövid csóvákból viszont annál többet produkált!

1994.04.04. 19:20 UT, 33,4 T, 61x
(Szentaskó László)

1994.04.07. 19:00 UT, 44,5 T, 146x
(Bakos Gáspár)

1994.04.03. 19:10–20:30 UT, 8,4 L, 62x
(Busa Sándor)

Először Szentaskó László látott 3-án egy bizonytalan nyúlványt PA 340 felé és egy kidudorodást PA 230-ra. Másnap EL-sal már fél fok hosszan tudta követni az ÉNy-i csóvát. Két kidudorodás is látszott a magtól PA 210 és 260 irányban, az utóbbi kicsit hosszabbnak tűnik. Ugyanezen a napon Kiss László is látta a két kidudorodást, szerinte is a nyugatabbi a hosszabb, kb. 2 ívperces. Legközelebb 7-én láttak csóvát. Ekkor a 44,5 cm-es Odyssey-2-vel három csóvát, vagy inkább jetet lehetett látni a kómába beágyazva. A legfeltűnőbb PA 240–250 irányban látszott 3 ívperc hosszan; ezt Dömény Gábor is észrevette. Egy kevésbé feltűnő nyúlvány látszik PA 30-ra 2 ívperc hosszan és egy bizonytalan csóvácska PA 210-re. Április második harmadában visszaesett az észlelések száma. Az üstökös lassú halványodásnak indult, 21-éig 7^m,4-ig jutott. A kóma átmérője és sűrűsödési foka nem sokat változott. A hónap végén aztán teljesen öszekuszálódtak az észlelések. Abban mindenki megegyezett, hogy a kóma átmérője kicsit összehúzótt, sűrűsödési foka 2-re esett vissza. 27-e és 30-a között 7^m,2 és 9^m,3 közötti fényességbecslések születtek. Ez semmiképpen sem magyarázható a különböző műszerekből és az égbolt háttérfényességének különbségéből adódó szórással. A kis többség figyelembevételével 8,5 magnitúdó lehet reális, de ez is nagyon bizonytalan. Szarka Levente leírása 30-án

készült: „Az előrejelzetnél jóval halványabb, nem feltűnő üstökös. Nagy, rendkívül diffúz paca, mindenféle központi sűrűsödés nélkül”. Reméljük, májusban már megbízhatóbb információink lesznek az üstökös fényességéről.

Takamizawa-Levy (1994f)

Ebben az évben nincs hiány közepes fényességű üstökösökből, amit nemcsak az 1994f üstökös bizonyít, hanem a Takamizawa (1994i) nevű kóméta is. A Takamizawa-Levy-t Kesao Takamizawa találta meg elsőként egy 10 cm-es f/4-es patrol kamera április 14-i felvételein. A diffúz, központi sűrűsödéssel rendelkező, 1'-es kóméta fotografikus fényessége $12^{m,5}$ volt. Másnap, 15-én David Levy vizuálisan bukkant az üstökösre 41 cm-es reflektorával. Ez volt az első vizuális üstökös-felfedezés 1992. november 24-e óta! Ilyen hosszú szünet vizuális felfedezések között utoljára 1980–82-ben volt. Levy $10^{m,5}$ -snak becsülte az új üstökösöket. Ez volt a nyolcadik vizuális felfedezése.

Az üstökös 1994. május 22-én érte el napközelpontját, 1,359 Cs.E.-s naptávolságban, és ezekben a napokban került földközelpelbe. Nagy pályahajlása miatt meredeken emelkedve szelte át a deklinációvonalakat. Csak két megfigyelést kaptunk, mindkettő április 21-én hajnalban készült. Szentaskó László 2 ívperces, kör alakú, DC= 2-es kómát említ, az összfényességet $10^{m,5}$ -ra becsülte. Másfél ívperces, bizonytalanul látszó, nyugati irányú csóvát is említ. Vicián Zoltán az összfényességre $10^{m,7}$ -t adott meg, a kómát DC= 7-nek becsülte, mivel 324x-es nagyításnál egy 14 magnitúdós csillagszerű mag lett látható. A csóvát bizonytalanul látta PA= 240 irányban. Május elején már ez az üstökös is binokulárral látható.

SÁRNECZKY KRISZTIÁN

Üstökös-koordináták

P/Tempel 1 (1993c)

	RA (2000)	D	E	m
07.02.	13 38,4	-09 33	106	9,0
07.07.	13 47,6	-11 33	104	9,1
07.12.	13 57,5	-13 31	103	9,2
07.17.	14 08,1	-15 27	101	9,2
07.22.	14 19,3	-17 19	99	9,4
07.27.	14 31,2	-19 06	98	9,5

Takamizawa-Levy (1994f)

07.02.	11 52,7	+48 23	65	9,7
07.07.	11 45,5	+45 19	61	10,0
07.12.	11 40,7	+42 39	57	10,2
07.17.	11 37,4	+40 19	53	10,5
07.22.	11 35,3	+38 16	49	10,7
07.27.	11 34,0	+36 26	45	10,9

Takamizawa (1994i)

06.13.	13 14,8	-12 10	120	10,4
06.17.	12 58,9	-12 32	113	10,5
06.21.	12 45,3	-12 51	106	10,7
06.25.	12 33,9	-13 10	100	10,8
06.29.	12 24,3	-13 27	94	10,9
07.03.	12 16,3	-13 45	88	11,1
07.07.	12 09,6	-14 05	83	11,2